

tulnyomóan magyar Szeged vármegyében Zentának nem sok hivatása, jelentősége, illetve szerepe volna; míg ellenben Bácsme gyére ezen veszteség talán nemzeti és politikai szempontból aggályos lehetne.

A város jól felfogott érdeke, továbbá ipari és kereskedelmi fellendülése azonban mégis az előbbi körülmény mellett szól. Kiváló tisztelettel kész hive

Szárich Géza,
Zenta r. t. város polgármestere.

Hogyan élnek a munkanélküliek?

— Egy szomorú probléma. — Szegedi adatok a megoldáshoz. —

(Saját tudósítónktól.) XI. Lajos, a franciáknak ez a tigrisszelidségű királya 1472-ben, öt évvel Páris újbóli benépesedése után, — amelyet ebben az időben csak az tudott előidézni, hogy a város egész területét „asilium”-nak nyilvánították és emiatt a nyomor, a betegség, a bűn elviselhetetlen volt, — amikor panaszkodtak előtte a rettenetes állapotokról, nyugodtan mondotta: „eh valamiből mégis csak élnek az emberek, az utcákon éhenhalni még senkit sem láttam.” Ennek a badar mondásnak már majdnem félezedéve van és azóta körülbelül ugyanezzel álltatják magukat és nyugtatják meg leikiismeretüket azok az emberek, akik a társadalom mindenkor berendezkedése mellett segíthetnének az ilyen állapotokon. Csak-hogy ezek is ugyanabban a hibában szenvednek, mint a fent idézett, aki az utcán nem látott éhenhalni embert, csak azért, mert az emberek nem az utcán, hanem odahaza, nyomoruságos odvaikban haltak éhen, odamenni pedig öfelsége lusta volt.

Most 1913-at írunk és karácsony ünnepe alkalmából nem érdektelen visszatekinteni erre az évre, mely szintén sok csapást és nyomort zuditott ránk. Egy hét múlva vége lesz ennek az esztendőnek, amit alig vár mindenki, remélve, hogy a jövő évben megszűnik az inség és a legnagyobb emberi veszedelem: a munkanélküliség. A munkanélküliség, amely már elérte tetőpontját, amely elviselhetetlen mértéket öltött és amelynek tiszta képét megpróbáljuk a következőkben megrajzolni, bár csak lokális izzel, mégis oly konturokban, amelyekből aztán következtetni lehet a nagy általánosságokra.

Számadatokkal kezdjük, azok legyenek a szomorú kommentárok. A szegedi kerületi munkásbiztosító-pénztár igazgatóságának észlelete szerint az idén *háromezer* taggal kevesebb van a munkásbiztosítóban mint tavaly volt, vagyis *háromezer* ember maradt munkanélkül. Ezek természetesen *semmi* segélyben nem részesülnek, mert a törvény szerint mihelyt kilépnek a munkából, a munkaadó azonnal kijelenti őket és *betegség esetén* csak hat hétig kapnak segélyt, ha munkanélkül vannak. Ha azonban nem betegek, akkor egy fillért sem kapnak.

Szerencsésebb némileg a *szervezett munkásoknak* az a része, mely munkanélkül van. A szegedi szociáldemokrata párt megállapítása szerint jelenleg 700 ilyen munkás van. Ezek közül azok, akik rendes szakszervezetek tagjai, rendes heti segélyt is kapnak addig, amíg csak ismét munkához nem jutnak. Ezek szűkeken élhetnek a segélyből, a mely körülbelül napi három koronát tesz ki. Azok a munkások azonban, akik nem rendes szakszervezetbe tartoznak, hanem mint az

építőmunkások, csak szezon szerint dolgoznak és járulnak hozzá a szervezet fentartásához, ezek olyan csekély segélyt kapnak, hogy abból megélni sem tudnak. Ilyen munkás van körülbelül 200. Ezek már nyáron, a szezon alatt is munka nélkül maradtak a megcsappant építkezések miatt, tehát most annál inkább szorult helyzetben vannak.

Ez azonban nem az összessége a munkanélkülieknek. Jórészt mindannyian az építő és ipari szakmához tartoznak: szabók, cipészek, esztergályosok, kárpitosok, kerégyártók, kovácsok, bádgosok, ácsok. Van még azonban 1000—1500 olyan munkanélküli is, akik sem a munkáspénztárnak, sem a szakszervezetnek nem voltak tagjai, ezek a földmunkások, napszámosok és a gyári kiségitő munkások egy része, mely ideiglenes alkalmazásban volt. Ezekkel együtt Szegeden a munkanélküliek száma 5—6000 között ingadozik. Vagyis Szegeden az összes lakosságnak öt százaléka kereset nélkül áll. Budapesten, ahol nap-nap után munkásgyűlések, agitálások, tüntetések vannak és a szocialisták lelkiismeretes vezetősége a kormány és az egész ország figyelmét az ottani munkanélküliekre fordítja, *nincsenek rosszabb viszonyok, mint Szegeden*. Ottan 40.000 ember van munka nélkül, a lakosságnak csak 4.75 százaléka. És Szegeden ezzel szemben csönd van. Nem bujnak elő a munkanélküliek nyomorukat mutogatni; tépett rongyaikat nem viszik a világ elé; igyekeznek odahaza éhenhálni, itt tehát az ördög se törődik velük...

Pedig azok a számok, amelyeket fentebb közöltünk, csak július 1-ig mutatják a statisztikai adatokat. Azóta pedig már elment az ősz és most *itt van a tél*, a munkanélküliségnek egyedüli előidézője a *normális* időben. Július óta bizonyára *megkétszereződött* karácsonyig a munkanélküliek száma. Pedig most már nem csak ennivalóra kell, hanem melegedni is szeretne a szegény ember, akinek a cipője lukas, a ruhája szétfoslott, mert egy hosszú év alatt alig akadt valami kereset.

Hogyan, *miből* élnek a munkanélküliek, ugy-e bár, ez a kérdés most már önöket is izgatja kedves olvasók, akik otthon a jó meleg szobában, a kandaló mellett nézik a fagyvirágos ablakot és örömmel látják, hogy a karácsonyfa teteje épen a plafonig ér és az ezüst csillámmal feldiszitett angyalka, kíváncsian pislog le az ablakra, de nem bír kilátni rajta. Hát bizony fogas probléma is, hogy *miből* élnek a munkanélküliek és mivel ezt önök elképzelni úgy sem tudják, hát fanáziájukat küldjék hozzánk, mi majd megfelelő helyre vezetjük.

Nem a Széchenyi-téren kell körülnézni, hol csupa olyan álmunkanélküliek üldögeálnak, akik komolyan sohasem akarnak dolgozni, mert odahaza van egy szorgalmas feleségük, aki mosni jár és még fére is tesz a keresetéből. Vagy van egy jó módu napájuk, vagy menyük, vagy apósuk, vagy sógoruk, legrosszabb esetben komájuk, akinek a szűkös napi költségeken kívül egy-két malacra, meg aprójószágokra is telik, amelyeket aztán otthon a konc fejében a munkanélküli ur gondoz és soha eszébe sem jut, hogy igazán munka után nézzen.

A valóságos munkanélküliség és az ezzel járó nyomor, a külvárosok folozott viskóiban és nyomoruságos sikátorában üt tanyát. Például a Felsőváros végén, az Erdőutca utolsó házában lakik egy Szabó Mihály nevű ember, a ház második udvará-

nak egy kis, piszkos bódéjában, a szemétdomb mellett, másfél méterrel a földszintje alatt. Öt gyereke van és egy év óta *nem tud dolgozni*. A gyerekei közül a két nagyobb koldulni jár irgalmas családokhoz; a három kisebb pedig a szemétdombot kutatja fel naponta és az újabb rakományokból kiszedegetik az ehető és tüzelhető részeket. Hasonló az élet a Mező-utca, Kormányos-utca, a Paprika-utca a Délibáb-utca, a Gém-utca, a Fűtő-utca, a Lengyel-utca munkanélküli lakosai között. Itt azelőtt tiszteséges, dolgozó népek voltak és rendes életet éltek az emberek; most az arra járó Gorkij tollára való nyomor-fészkeket talál...

A vaspálya-utca végén egy süket kömüves lakik a családjával: *Kusabik* Jánosnak hívják. Egész évben *két heti* munkája volt. Három kis leánya van. A legfiatalabb másfél éves, a legidősebb most lesz öt éves. Felesége beteg és várják a negyedik gyermeket. A szerencsétlen ember más munkát vállalni nem bírt, még ha akart volna is, mert süket; ennivalójuk tehát gyakrabban nem volt, mint igen. Öt éves kis leányuknak azonban *nagyszerű hallása van* és szépen tud énekelni. A süket apa tehát utcáról-utcára vitte a kis leányát, odaküldte idegenekhez, akiknek a leány énekelt, sőt még táncolt is és ha el nem zavarták, kapott egy-két krajcárt. *Ebből élt az egész család*. Most aztán a kis leány is megbetegedett, pénzük nem volt semmi, lakásukból is kitétte a háziur őket. Jóllelkű szomszédjaiktól kaptak néhány garast, hogy új lakásba mehessenek és ne épen az utcán haljanak éhen...

Még folytathatnánk a sort, mert majdnem végtelen. De minek? Elégé mutatja a bűncselekmények szaporodása, a rendőri krónika napról-napra való bővülése és a kórházak zsufoltsága, hogy az emberek ezentúl sem halnak éhen az utcán, mint ezt XI. Lajos idejében sem tették. Aki kapni nem bír és keresni képtelen, az lop, betör, vagy rabol. Aztán legalább lesz meleg szobája a börtönben és egy zsák, amelyre a fejét lehajthatja. Mert a társadalom csak így cáfolhatja meg az evangélium szavait: „az állatoknak odvaik vannak és a mennyei repesőknek van fészükük. — Holott az ember fiának *nincsen hol a fejét lehajtania a világon*.”

Öreg Estván.

Apjuk, kend megint rossz fát tett a tűzre,
Fakó szeme hiába pislogat,
A pince kulcs, hej'h arra járt kigyelmed,
S egy vén sajtárt, — tudom, — fenébe vertek,
A pince kulcs a gádoron maradt! ...

Hej'h hogy a fészkes! ... Ne pörögj Kalára ...
Szinét se láttam a borodnak én,
Csak csuda fura álmod volt az éjjel:
A rókamálás bundám tépte széjjel
A Bodri lenn a pince fenekén.

A beste lelke! ... Nem tudtam aludni,
Alig vártam, hogy künn szürkülne már, ...
... A mindenét, hogy nem átal hazudni,
A torkáért nem tudott kend aludni,
'sz a szeme, lába mind körösztbe áll ...

Pörögj Kalára! ... Majd hogy rosszat mondtam,
Huj! ... hogy a nyelved! ... Inni köll talán? ...
Ha ittam, mindjárt fiatalnak látlak,
S nem látom, hogy a képed ráncba sápad,
Rúzsás vagy mint a lányságod korán ...

Oszt inni köll, mer akkor szöb az asszony,
Kévánatos, mint ha kiforrt a bor,
Kalára hej'h! ... No, ne izéljen kelmed,
Magam hozok az öreg pirttel egyet,
Igyék kigyelmed! ... Apjuk! ... ihatol ...

Thomáé József.